

ÎN JURUL UNEI PROBLEME CENTRALE A PREOCUPĂRIILOR NOASTRE: PERFECTIONAREA CADRELOR

DISCUȚIE CU GHEORGHE CANJA, DIRECTORUL CENTRULUI SPECIAL DE PERFECTIONAREA
CADRELOR DIN CONSILIUL CULTURII ȘI EDUCAȚIEI SOCIALISTE

În noul ritm de dezvoltare a cerințelor creșterii Culturii noastre (ca semn al puterii ei de pătrundere și de complexitate) în orice domeniu de activitate am lucra, în corespondență perfectă cu amplitudinea dezvoltării întregii țări din punct de vedere economic, social-politic, Institutul condus de Dvs. se înscrie, însăși prin titulatura lui concludentă: „Centrul special de perfecționarea cadrelor”. V-am ruga, tov. director Gheorghe Canja, pentru început, să ne dați câteva date privind „trecutul” instituției, rolul ei, direcțiile ei de activitate, principiile.....

G.C. Văd că și Dvs. ați pus „trecut” în ghilimele. Ați, cînd prezentul este așa de scurt, chiar mai scurt decît secunda, ne putem lăuda cu un trecut. Institutul nostru datează din 1952 — deci de aproape 20 de ani — dar se ocupa de calificarea în unele profesii sau funcții de nivel elementar: proiecționiști cinematografici, muncitori de diferite profesii, bibliotecari comunali mai ales, actori de la Teatrul de păpuși etc. Deci, statutar, există un trecut. Ca fond al activității noastre însă, Legea nr. 2 din 1971 privind perfecționarea cadrelor, o dată cu reorganizarea C.C.E.S., dă semnătura pentru nașterea „Centrului special de perfecționarea cadrelor” — titulatură concludentă cum spuneți — cu orientare mult mai amplă și mult mai profundă în același timp. Centrul nostru are în vedere îndrumarea factorilor de specializare în organizarea desfășurării și coordonării metodologice a întregului proces de perfecționare a unităților C.C.E.S.

De aici desprindem două laturi esențiale ale activității noastre: 1. Institutul se ocupă de îndrumarea și controlul metodologic al tuturor unită-

lor din sistem, în materie de perfecționare, indiferent de profilul acestora (cinematografie, teatru, operă, întreprinderi poligrafice, edituri, reviste, muzee, biblioteci etc). 2. Altă latură — organizarea direcționării programului de perfecționare pentru anumite categorii de salariați.

În cultură, nomenclatorul de profesii și funcții, general pe republică, își găsește aplicabilitate pentru toate domeniile, pentru toate funcțiile, pentru toate categoriile de salariați. Găsim aici, de la betonist la artist, o gamă infinită de profesii, specific, grad, funcție, nu mai știu nici eu cum să împart și să delimitez „meseriile” și „posturile”. Acest lucru face foarte dificilă conceperea și stabilirea unui program de perfecționare după cele două laturi principale ale activității, deci pe vertical și orizontal cum spunem în mod obișnuit.

Pe de altă parte, în cultură, la noi, există o multitudine de instituții cu o multitudine de profesii, fapt care înmănușiază un număr extraordinar de ocupanți pe profesii. Să vă dau un exemplu: în toată țara există aproximativ 240 de inspectori la cele 40 Comitete de cultură. La rîndul lor aceștia se împart pe specific: muzee, teatre, muzică, așezăminte, biblioteci, cînecluburi.... unul pe profil de județ.

Un muzeu poate să aibă în medie 6-7 lucrători — pe țară după calculele noastre există cam 700 de muzeografi, împărțiți la 40 de județe: 15-16 pe județ, pentru 3-4 muzee; 6-7 pe unitate muzeală; la rîndul lor aceștia se împart pe specialități: arheologie, istorie, științele naturii, artă; așa că putem întîlni o unitate cu 6-7 muzeografi, fiecare însă de alt profil.

Principala noastră sarcină, repet, este organizarea directă a anumitor cursuri pentru anumite profesii. Exemplele date mai sus servesc și pentru ilustrarea unui alt aspect — pluralitatea profesiunilor cu număr mic de oameni determină ca pe plan local să nu fie posibilă perfecționarea (închipluiți-vă un curs de perfecționare pentru doi botanici sau unul!) și să fie nevoie de o perfecționare pe plan central.

Cursurile noastre cuprind pe an aproximativ 1500—1700 cursanți de diferite profesii, divizate pe profile și muzee, orizontal și vertical; și dacă vorbim numai de muzee — există cursuri de perfecționare pentru directorii de muzee, pentru muzeografi, pentru îndrumători etc. Cursul de etnografie, pentru că de abia s-a terminat și el a însemnat un început în munca de perfecționare a cadrelor de muzeu, este împărțit în două nivele: muzeografi care prin specialitatea câpătată în facultate au noțiuni de etnografie și folclor; și un al doilea cuprinzând pe cei care primele noțiuni le-au câpătat o dată cu primii pași, uneori și ei întimplători, în muzeu.

O.M. Referitor la aceste cursuri de muzeografie. Sarcina Dvs. este foarte mare, întrucâtva poate sarcina de pionierat. În afară de cursul destul de sumar de la I.T.A., la facultăți nu se face, cel puțin până acum să sperăm, un curs de muzeologie-muzeografie. În plus, muzeul este privit de cele mai multe ori ca „simplu” institut de cercetare; puțini sînt cei care-l înțeleg adevărată menire. „Pași întimplători în muzeu” ați spus; și asta desigur, în primul rînd, din cauza necunoașterii acestei științe sau arte, cum s-o numim, pe care o impune sau ar trebui s-o impună muzeul?

G.C. Un lucru este cert: Ne aflăm în faza calificării de muzeografi; să-i spunem *policalificare* — pentru că s-a dobîndit deja o calificare prin licența obținută după cei cinci ani de studii universitare. Perfecționarea (pentru unele categorii, sensul ar putea părea eufemistic) muzeografilor este una din cele mai costisitoare și mai dificile. Încercăm să rezolvăm, să desfacem „nodul gordian” al acestei meserii (în cel mai înalt sens) căreia nu i s-a stabilit perfect identitatea, prin două căi:

1. Un curs de muzeografie generală la care să participe toți lucrătorii de muzeu de la director la îndrumător, organizat în 16 serii, din 1973 pînă în 1975, fiecare curs cu o durată de 5 săptămîni, în două convocări (2 săptămîni curs — o săptămînă studiu individual), cuprinzînd cam 40 de muzeografi pe serie.

2. Perfecționarea pe specialitate cu ramificațiile respective: pentru directorii de muzeu, un curs de conducere de 6 săptămîni, în două convocări; un curs privind evidența topografică și arheologie de 5 săptămîni (o săptămînă curs teoretic pentru pregătire de șantier, 4 săptămîni șantier), în patru serii; istorie feudală o serie; istorie medie și contemporană o serie; privitor la științele naturii avem un curs de geologie, mineralogie, paleontologie; de botanică; de zoologie cu cele două ramuri principale — vertebrate, nevertebrate; un curs pentru muzeografi de artă; etnografie; conservare etc.

Efectiv, programul de perfecționare al muzeografilor a debutat la 1 mai anul acesta cu un curs pentru muzeografilor etnografi. Oamenii au venit foarte sceptici, au mai fost și alte cursuri pline de formalism, neaducînd nimic nou în nici o privință, spuneau, dar s-au convins la urmă de eficiența cursurilor noastre. Cred că am reușit să-i sensibilizăm și să-i atragem spre ele.

Pentru pregătirea de muzeolog-muzeograf propriu-zisă, repet, avem în program pentru anul 1973, un curs general de muzeologie; pentru acest an, fiecare curs va cuprinde o primă parte de muzeologie generală....

O.M.Cu o tematică în cinci puncte. Îmi permiteți să citez: 1. Bazele pedagogice și psihosociologice ale activităților educative, desfășurate de muzeu. Sarcinile și funcțiile muzeografiei românești contemporane. 2. Exponere și conservare. Compatibilitate și incompatibilitate. 3. Corelația dintre valorile muzeistice și mediul ambiant. Necesitatea controlului factorilor de microclimat în procesul păstrării colecțiilor. 4. Manipularea, ambalarea și transportul valorilor muzeistice, potrivit regulilor conservării științifice. 5. Apărarea valorilor muzeistice împotriva sustragerilor și a efectelor distructive ale focului și altor calamități naturale. Principii. Mijloace de prevenire și combatere.

Cum se desfășoară un astfel de curs în întregul lui?

G.C. Deci, o primă parte, acest curs de muzeologie generală; apoi cursurile de specialitate; alegerea unei teme de lucrări; după care se pleacă în teren. La sfîrșitul cursurilor se dă examenul de atestare: pe baza comportării în teren, a colecției întocmită în județul unde s-a făcut terenul, colecție apreciată de specialiști, pe baza lucrării. Atestarea este deci un lucru foarte serios și complex. Cu adaptările de rigoare, aceasta ar fi schema generală a unui curs pentru muzeografi.

O.M. Îmi permiteți din nou să spicuiesc din programul cursului de etnografie numit „Mijloace moderne în cercetarea etnografică” — sînt teme de un mare interes, general chiar. Conceptul de cultură. Origini și delimitări în istoria gîndirii etnografice și antropologice. Prelegere, dezbateri; Manipularea, ambalarea și transportul valorilor muzeistice potrivit regulilor de conservare; Metoda comparativă, metoda modernă de cercetare; Metode clasice și moderne în cercetarea unei culturi; Metoda structuralistă și modul de aplicare în domeniul etnografiei; Metode matematice în etnografie; Teoria limbajelor; Tehnici moderne în documentarea și cercetarea etnografică. Vizită de lucru la Institutul de etnografie și folclor; Funcția faptelor de folclor și muzeistice. Legătura lor cu determinările socio-economice culturale.

G.C. Cursurile sînt ținute de muzeografi de frunte ai țării noastre, de cercetători cunoscuți și apreciați.

O.M. O categorie de muzeografi pe care ați omis-o în exemplificările dvs.: muzeografilor literari. Ce preconizați pentru ei?

G.C. Problema muzeografilor literari de la muzeele de literatură și casele memoriale urmează să se

clarifice în cel mai scurt timp și să se elaboreze cursul de perfecționare pe profilul lor, începând cu 1973. Durata cursului va fi de 30 de zile, cuprinzând muzeografi îndrumători. Vor fi inserate lecții pe teme: estetică și axiologie, momente de seamă în istoria culturii românești, principalele curente literare între cele două războaie mondiale, marii clasici, dezvoltarea literaturii contemporane; o a doua parte a cursului va cuprinde studii în expoziții, depozite și biblioteca Muzeului literaturii române, apoi studii de documentare la unități de același profil în țară. Acesta ar fi programul general; iar amănunțele vor fi stabilite, cum v-am spus, cit de curînd.

Dar dacă vorbim de categorii omise — am uitat să amintim, sau am făcut-o prea puțin, conservatorii de muzeu. Preconizăm pentru ei cursuri de perfecționare pentru anii 1973—1974—1975, cu prelegeri de conservare și restaurare generală, apoi: pentru 1973 — conservarea și restaurarea metalelor feroase, neferoase și prețioase. Metode de analiză și tratament; conservarea și restaurarea ceramicii; pentru 1974 — conservarea și restaurarea lemnului, textilelor; pentru 1975 — conservarea și restaurarea pielii, a hîrtiei și pergamentului, a pietrei și sticlei.

Cursurile de perfecționare pentru conservatorii de muzeu, indiferent de profilul lor, formează o problemă destul de spinoasă și grea, determinată de numărul mic al specialiștilor și de cerințele impuse de creșterea numărului de muzee pe de o parte și pe de alta de obligativitatea menținerii patrimoniului nostru. Pînă acum nu am avut decît cazuri izolate de atestare pe profilul de conservator-restaurator.

O.M. Acestea ar fi deci și o parte din perspectivele Institutului dv. Greutăți întîmpinați?

G.C. Îmi permiteți înlîi să completez: mai preconizăm pentru viitorii ani, pînă în 1975, un curs de aerofotogrametrie, un curs de arheologie subacvatică.

Mă întrebați de greutăți; oricînceput e greu. În afară de cele ce v-am sugerat pînă acum, efectiv; în ceea ce privește asigurarea materialului bibliografic. Chiar foarte mulți cursanți s-au plîns de acest lucru. Nu există material bibliografic accesibil. Ținînd seama de tot ce v-am spus pînă acum — iarăși orizontală și verticală — ne trebuie material bibliografic într-un tiraj mare și pentru toate nivelele, în limba română cel mai bine sau într-o limbă de mare circulație. Sînt implicați termenii de traducere, tiraj, ediție. Nu putem merge totdeauna la materialul de bază și atunci recurgem la sinteze; dar și acestea comportă greutăți: procurarea lor, elaborarea, specialistul care să aibă timp să facă acest lucru, multiplicarea lor. Este o muncă imensă, iar institutul nostru nu are nici personal foarte numeros, nu este dotat nici cu o aparatură proprie necesară multiplicării. Sperăm ca viitorii ani să ne completeze golurile și să ne suplinim lipsurile.

* *

Ca prim punct de plecare al unor viitoare discuții, publicăm în continuare:

PROGRAM DE PERFECTIONARE ÎN DOMENIUL MUZEOLOGIEI

Durata: 30 zile cu scoatere din producție

Anul: 1973, 1974, 1975

Participanți: șefi de secție, muzeografi, îndrumători, personal redacțional de muzeografie

Numărul cursanților: 600 (5 serii anuale a câte 40 salariați)

Tematică

1. Organizarea expunerii muzeale

— Sisteme de expunere și forme de expresie muzeistică

— Etapele organizării expoziției de bază (tematica de principiu, stringerea materialului, tematica definitivă, spațiu, circuit, machetă, montare)

— Colaborarea dintre elementele de concepție și execuție: muzeograf, arhitect, grafician; delimitarea atribuțiilor

— Locul materialului complementar-didactic în expunerea muzeală de bază a muzeului contemporan. Corelația obiectul original — materialul complementar

— Mobilierul muzeistic: structură, estetică și funcționalitate. Elemente tipizate, unicate și modulate cu funcții multiple

— Importanța tehnicilor audio-vizuale utilizate în tehnica expunerii

2. Formarea, organizarea și evidența științifică a colecțiilor

— Principii și forme

— Sisteme de codificare, indexare, fișare, catalogare

— Sistemul de cartoteci (fișiere), fototeca, fonoteca, filmoteca, instrumente indispensabile în evidența, cercetarea și valorificarea patrimoniului

3. Conservarea și păstrarea patrimoniului muzeistic

— Expunere și conservare. Compatibilitate și incompatibilitate

— Corelația dintre valorile muzeistice și mediul ambiant. Necesitatea controlului factorilor de microclimat în procesul păstrării

— Manipularea, ambalarea și transportul valorilor muzeistice potrivit regulilor conservării științifice

— Apărarea valorilor muzeistice împotriva sustragerilor și a efectelor distructive ale focului și altor calamități. Principii, sisteme de prevenire, alarmare și combatere

— Profilaxia și tratamentul principalilor factori care contribuie la degradarea obiectului de muzeu (Noțiuni generale indispensabile înțelegerii corecte a tuturor problemelor legate de păstrarea patrimoniului muzeistic)

4. Documentarea și informatica muzeistică

— Importanța, principii, posibilități, modalități practice de organizare

— Depistarea, culegerea, prelucrarea și utilizarea informației. Forme clasice și moderne.

5. Cercetarea științifică în muzeu

— Specific, căi. Cercetarea de profil, cercetarea în domenii anexe

— Cercetarea individuală și în echipă. Codul deontologic al cercetătorului

6. Mijloace și modalități moderne în slujba activității muzeistice

- Locul și sarcinile muzeului contemporan
- Utilizarea sondajelor și anchetelor (sociologice, statistice, tematice etc). Importanța acestor mijloace pentru orientarea activităților educative și de popularizare a muzeului

- Arhitectura muzeului. Cerințe. Adaptarea vechilor clădiri la nevoile funcționale ale muzeului modern

- Noțiuni de știința conducerii și administrației muzeului

7. Îndrumarea în muzeu

- Sisteme de ghidare și informare a vizitatorului. Etichete, texte generale, ghiduri, cataloage etc.

- Îndrumarea grupurilor de vizitatori

- Bazele pedagogice ale îndrumării

8. Activitățile culturale-educative

- Sarcinile educative ale muzeului în etapa actuală

- Specificul activităților educative desfășurate de muzeu. Forme, mijloace. Finalitate

- Bazele psiho-sociologice ale activităților educative. Instrucția și educația în muzeu

- Muzeul și școala

- Muzeul și publicul adult

- Expoziția. Forme, mijloace

9. Popularizarea muzeului și a activităților sale

- Principiile și particularitățile popularizării prin presă, radio, televiziune, cinematografie

- Alte forme: afișe, panouri, vitrine, expoziții itinerante etc.

Cursurile organizate sînt precedate de studii individuale de trei luni pe baza bibliografiei și a materialelor trimise de Centrul special de perfecționare a cadrelor.

Cursurile constau din expuneri, demonstrații, discuții și aplicații practice care se vor desfășura la Centrul special de perfecționare a cadrelor al Consiliului Culturii și Educației Socialiste și în laboratoare și muzee cu secții etalon în București, Iași, Sibiu, Cluj și Oradea.

Olga MĂRCULESCU

ÎN CINSTEA CONFERINȚEI NAȚIONALE A PARTIDULUI

Eveniment de majore semnificații pe tărîmul vieții spirituale contemporane a poporului nostru, Conferința Națională a Partidului Comunist Român a fost omagiată și în cadrul muzeelor de artă bucureștene.

Variate manifestări au avut loc în zilele premergătoare deschiderii Conferinței: un simpozion la Muzeul Theodor Aman, vernisajul expoziției retrospective Octav Băncilă, deschiderea Expoziției naționale de artă plastică.

În ziua de 13 iulie, la Muzeul Theodor Aman, în cadrul simpozionului cu tema „Arta militantă în România”, au prezentat comunicări: Tereza Sini-galia — *Preocupări militante în scrierile artiștilor plastici români*; Adrian Petringenaru — *Tendințe în plastica contemporană*; Mihai Dunca — *Grafica militantă*.

Cu sprijinul mai multor muzee de artă din țară și al unor colecționari, Muzeul de artă al R. S. României a organizat o amplă retrospectivă Băncilă. Expoziția are o dublă semnificație: comemorează centenarul nașterii pictorului și omagiază Conferința partidului prin prezentarea creației unuia dintre artiștii a căror operă a fost cu precădere axată, în primele două decenii ale secolului nostru, pe tematica socială. Dominind cu autoritatea lor tematică și plastică expoziția, ciclul de lucrări legate de dramaticul an 1907, figurile de muncitori (*Grevistul, Pax*), scenele inspirate din munca cîmpului sau de mizeria orașelor constituie adevărate pagini antologice de artă și istorie națională.

Din inițiativa Consiliului Culturii și Educației Socialiste și a Uniunii artiștilor plastici din R. S. România, a fost inaugurată, în ziua de 17 iulie, Expoziția de artă plastică în cinstea Conferinței

Naționale a P.C.R., amplă retrospectivă care, așa cum arăta Brăduț Covaliu, președintele U.A.P., în prefața catalogului, are menirea „să pună în valoare, prin ansamblul ei, contribuția artiștilor comunisti și a numeroși artiști reprezentativi din toată țara la înfăptuirea programului partidului pe linie de cultură, pondera ei din ce în ce mai unanim revelatoare în implicațiile ei revoluționare și social-umane”.

Pictura, sculptura, grafica — cu nume de la cele deja devenite remarcabile pînă la talentele care înseamnă încă promisiuni și ascensiune — au fost grupate în sălile de la parter ale Muzeului de artă.

Arta decorativă, străveche și în același timp nouă, a înmănușat de astă dată, la Sala Dalles, alături de genuri tradiționale — tapiseria, ceramica — și sculptura în lemn, de o stranie frumusețe și căldură, încercînd cu adînci semnificații forma unei abstractă în aparență.

Majoritatea covârșitoare a lucrărilor au fost selecționate — dintre operele achiziționate în ultimii ani din expoziții colective sau personale — „cu intenția de a realiza o expoziție care să prezinte sintetic și sugestiv contribuția membrilor Uniunii artiștilor plastici la marșul operă de dezvoltare multilaterală a socialismului în România. Vasta preocupare umanistă, orientarea ideologică, responsabilitatea civică, ca și deosebita înaltă artistică la care se prezintă expoziția dovedesc încă odată dragostea ce înmănușează pe toți artiștii noștri ca un singur în jurul politicii partidului”. În acest sens, expoziția este un omagiu, dar și un bilanț al angajării ei, implicit, al dimensiunii moderne a plasticii românești contemporane.

I.S.